

RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU INFRAȚIUNILE ÎN MATERIE DE ADOPTIE**(art.204 și art.205 CP RM)****Sergiu BRÎNZA, Igor BOTEZATU****Catedra Drept Penal și Criminologie*** Judecătoria raionului Vulcănești*

In the present investigation it is shown that in the offences against family cases, there can be distinguished the offences concerning adoption (art.204 and 205 PC RM). Namely the link of these acts to adoption - one of the institutions of Family Law - is what distinguishes them from the other offenses against family. As follows are analyzed the elements forming the offense of disclosure of the adoption secrecy, offense involving the disclosure of the adoption secrecy against the will of the adopter, committed by a person required to keep the adoption as a professional or work courtesy. There are also examined the constituent elements of the offences on parents or others abuse to the adoption of children, offenses involving three template variants and one aggravated variant.

Aspecte generale. Infrațiunile contra familiei și minorilor reprezintă grupul de infracțiuni prevăzute în Capitolul VII al Părții Speciale a Codului penal al Republicii Moldova, fiind fapte socialmente periculoase, săvârșite cu intenție, care aduc atingere – în mod exclusiv sau în principal – relațiilor sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorului.

Din această definiție rezultă că *obiectul juridic generic* al infracțiunilor din grupul analizat îl constituie relațiile sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorului.

Acest obiect juridic generic îl au infracțiunile de: incest (art.201 CP RM); violență în familie (art.201¹ CP RM); divulgare a secretului adopției (art.204 CP RM); abuz al părinților și altor persoane la adopția copiilor (art.205 CP RM); trafic de copii (art.206 CP RM); scoatere ilegală a copiilor din țară (art.207 CP RM); atragere a minorilor la activitate criminală sau determinare a lor la săvârșirea unor fapte imorale (art.208 CP RM); pornografie infantilă (art.208¹ CP RM); atragere a minorilor la consumul ilegal de droguri, medicamente și alte substanțe cu efect narcotizant (art.209 CP RM).

Familia reprezintă o realitate socială, prin ea realizându-se o comunitate de viață între soți, între părinți și copii, precum și, uneori, între alte persoane. Familia este și o realitate biologică, în sensul că în cadrul ei se realizează procreația prin unirea biologică dintre bărbat și femeie și, în fine, familia este și o realitate juridică, pentru că, prin norme juridice, se reglementează cele mai importante relații din cadrul acesteia.

Rolul principal în ocrotirea minorului îl are familia, intervenția statului având un caracter subsidiar, numai în măsura în care protecția copilului în propria familie nu este posibilă sau nu este în interesul acestuia. În acest caz, instituțiile specializate ale statului au obligația de a interveni prin măsuri de protecție a minorului și de a sprijini sau de a prelua integral, prin măsuri cu caracter temporar sau permanent, sarcina ocrotirii acestuia.

Mediul familial este considerat decisiv pentru exercitarea drepturilor minorului, deoarece drepturile acestuia încep din familie. Anume familia este agentul fundamental pentru conștientizarea importanței drepturilor omului și respectarea acestora, precum și a valorilor umanității, a identității și tradiției culturale proprii sau ale altor civilizații. În acest sens, stabilirea unui echilibru dintre autoritatea părintească și aplicarea drepturilor minorului reprezintă o necesitate ce trebuie îndeplinită prin toate metodele posibile. Pentru evaluarea deplinei dezvoltări a minorului, devine relevantă îndeplinirea responsabilităților părinților legate de ocrotirea sănătății minorului, de formarea aptitudinilor și capacităților mentale și fizice ale minorului la nivelul potențialului lui maxim, de creare a unui nivel de viață satisfăcător pentru dezvoltarea psihică, spirituală, morală și pregătirea minorului pentru o viață responsabilă în societate.

Desigur, soții singuri, fără copii, pot forma o familie. La fel, minorul se poate afla din diverse motive într-un mediu afamilial. Chiar și în aceste situații, relațiile sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorului trebuie să beneficieze de o protecție eficientă.

Necesitatea ocrotirii pe toate căile a familiei și a minorului este proclamată în numeroase acte cu vocație internațională și în actele legislative naționale, care le dezvoltă, în prevederile lor, pe primele. Astfel, în conformitate cu art.16 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, familia este elementul natural și funda-

mental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. De asemenea, potrivit art.24 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, orice copil, fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, origine națională sau socială, avere sau naștere, are dreptul din partea familiei sale, a societății și a statului la măsurile de ocrotire pe care le cere condiția de minor. În fine, dar nu în ultimul rând, art.21 din Legea privind drepturile copilului prevede că familia și copiii beneficiază de protecție și ajutor special pentru realizarea drepturilor lor.

În pofida acestor prevederi cu caracter de principii, pe durata perioadei de tranziție, situația familiei și a minorului a degradat pe toate planurile. Instabilitatea economică și, ca urmare, scăderea nivelului de viață al majorității familiilor, alături de existența unei numeroase categorii de populație care trăiește sub nivelul de sărăcie, lăsarea copiilor fără supraveghere de către părinții migranți, slăbirea infrastructurii sistemelor de ocrotire a sănătății, educațional și cultural, toate acestea au agravat starea socială a familiei și a minorului. În context, în Strategia de informare și comunicare a Avocatului copilului și a Serviciului pentru protecția drepturilor copilului din cadrul Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova se menționează: „Problema respectării drepturilor copilului în țara noastră se află în vizorul tuturor organismelor internaționale în domeniu, dar și al societății civile. Sunt atestate mii de cazuri de încălcare a drepturilor copilului, rămân însă multe alte cazuri neînregistrate. Cele mai frecvente încălcări se referă la dreptul la educație, dreptul la opinie, dreptul la asociere, dreptul la siguranță, libertatea de exprimare, libertatea de întrunire, discriminarea romilor, problema abuzului asupra copiilor etc.” [1].

Sporirea proporțiilor sărăciei în cadrul societății, deteriorarea sistemului de protecție socială, accesul limitat la educație și șocul psihologic, cauzat de convergența acestor factori, au condus la eșecul multor familii în încercarea de a crea sau a menține în interiorul lor un climat protector și stabil. Eroziunea familiei este însoțită de scăderea coeziunii familiale, de pierderea capacităților inerente pentru efortul de mobilizare a resurselor în vederea asigurării unei bunăstări necesare. Consecințele principale, atestate pe plan social, rezidă în creșterea dezintegrării familiei, sporirea cazurilor de abuz în familie, de abandon al minorului, majorarea numărului de minori rămași fără cămin, precum și în nivelul sporit de consum de alcool și de droguri. Tendința, manifestată cu preponderență în mediul urban, de substituie a familiei lărgite prin cea nucleară, comportă, drept unul dintre efectele pronunțate, diminuarea sprijinului acordat, în mod tradițional, de familia extinsă și de comunitatea în ansamblu. Acest lucru determină un grad mai înalt de eroziune a valorilor familiale, o creștere semnificativă a divorțialității. Conștientizarea și examinarea atentă a situației actuale a familiilor și minorilor ar avea un impact pozitiv asupra evoluției stării lucrurilor, asupra viitoarelor generații și a capitalului uman al țării. Din aceste considerente, deloc neglijabil este rolul dreptului penal în ocrotirea relațiilor sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorului, atunci când devin neputincioase celelalte mijloace de prevenire și combatere a faptelor îndreptate împotriva acestor valori și relații sociale.

Reunirea, într-un singur capitol al legii penale, a incriminărilor privind infracțiunile contra familiei și a celor privind infracțiunile contra minorilor este explicată prin afinitatea și interconexiunea dintre aceste două valori sociale. Fiind o parte integrantă a sistemului social modern, familia apare și ca instrument pentru satisfacerea necesităților individuale multiforme ale persoanei, dar și ca fenomen social cu un impact direct asupra multiplelor procese din societate. Aceasta se exprimă prin faptul că familia evoluează în calitate de primă instituție de socializare a minorului, ea statuând procesul dezvoltării fizice, psihice, spirituale și intelectuale a personalității în devenire, contribuind la activizarea influențelor pozitive și neutralizând factorii extrinseci negativi. În aceste condiții, atingerea infracțională adusă familiei se repercutează inerent asupra educației minorului. Și viceversa, exercitarea unei influențe nefaste asupra procesului de formare a personalității minorului reprezintă conturnarea unei dintre principalele funcții ale familiei. Apropierea dintre valorile sociale examinate se manifestă și prin faptul că: familia este una dintre sursele de bază de subzistență pentru minor; într-un șir de cazuri, familia răspunde juridic pentru fapta ilegală comisă de minor etc. De aceea, între principiile, pe care se întemeiază apărarea relațiilor sociale cu privire la conviețuirea în cadrul familiei și la dezvoltarea minorului, se remarcă o legătură foarte strânsă: sprijinul reciproc moral și material al soților; prioritatea educației minorului în familie; manifestarea grijii pentru întreținerea, educația și apărarea drepturilor și intereselor membrilor minori ai familiei; egalitatea în drepturi a soților în familie etc.

Tipologia infracțiunilor contra familiei și minorilor poate fi prezentată în felul următor:

- 1) infracțiuni contra familiei (art.201-205 CP RM);
- 2) infracțiuni contra minorilor (art.206-209 CP RM).

În cadrul infracțiunilor contra familiei pot fi distinse infracțiunile în materie de adopție (art.204 și 205 CP RM). Tocmai legătura acestor infracțiuni cu adopția – una dintre instituțiile dreptului familiei – este ceea ce le deosebește în raport cu celelalte infracțiuni contra familiei.

Infracțiunea de divulgare a secretului adopției. La art.204 CP RM se stabilește răspunderea pentru divulgarea secretului adopției contrar voinței adoptatorului, săvârșită de o persoană obligată să păstreze faptul adopției ca un secret profesional sau de serviciu.

Adopția, adică forma specială de protecție aplicată în interesul superior al copilului prin care se stabilește filiația între copilul adoptat și adoptator, precum și legăturile de rudenie între copilul adoptat și rudele adoptatorului, este una dintre instituțiile importante, care contribuie în mod esențial la consolidarea familiei. În conformitate cu art.22 al Legii privind drepturile copilului, copiii orfani și copiii rămași fără îngrijire părintească pot fi adoptați. Potrivit art.3 al Legii Republicii Moldova privind regimul juridic al adopției, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 28.05.2010 [2], protecția drepturilor copilului prin adopție se realizează pe următoarele principii de bază: a) respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale copilului; b) respectarea interesului superior al copilului; c) informarea copilului și luarea în considerare a opiniei acestuia în raport cu vârsta și cu gradul lui de maturitate; d) prioritatea adopției naționale față de cea internațională; e) continuitatea în creșterea și în educarea copilului, ținându-se cont de originea etnică, culturală și lingvistică; f) celeritatea în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopției; g) garantarea confidențialității informațiilor obținute în procesul de adopție în ceea ce privește datele de identificare ale adoptatorului, precum și ale părinților biologici.

Cu siguranță, soluția adopției este preferabilă instituționalizării copiilor în casa de copii, deoarece oferă posibilitatea dezvoltării personalității copiilor într-un mediu firesc al familiei. Dar, pentru păstrarea acestui mediu, se cere ocrotirea secretului adopției, inclusiv ocrotirea pe cale penală. Factorul, care are menirea de a asigura existența normală a familiei, dezvoltarea benefică a copilului adoptat, păstrarea liniștii persoanelor care nu-i sunt rude de sânge, este tocmai secretul adopției.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.204 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea secretului adopției.

Obiectul imaterial al infracțiunii analizate îl reprezintă informațiile care conțin secretul adopției.

Victimă a divulgării secretului adopției poate fi, după caz, copilul adoptat, părinții adoptatori sau unul dintre părinții adoptatori, părinții biologici sau unul dintre părinții biologici.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.204 CP RM se exprimă în fapta prejudiciabilă, care se concretizează în acțiunea de divulgare a secretului adopției.

Divulgarea poate fi făcută pe cale verbală sau în scris, prin telefon sau prin utilizarea altor mijloace de comunicație ori prin utilizarea unor mijloace de mediatizare, nemijlocit sau prin intermediari. La calificare nu are importanță dacă informațiile privitoare la adopție, care nu sunt destinate publicității, au fost transmise unei singure persoane, câtorva persoane sau unui cerc larg de persoane. Astfel de circumstanțe pot fi luate în considerație la individualizarea pedepsei pentru infracțiunea de divulgare a secretului adopției.

O condiție obligatorie pentru tragerea făptuitorului la răspundere penală pentru divulgarea secretului adopției este ca divulgarea să se efectueze contrar voinței adoptatorului. Întrucât soții adoptatori au drepturi și obligații egale în raport cu copilul adoptat, de regulă, prin „voința adoptatorului” trebuie de înțeles voința comună a soților adoptatori. Astfel, dacă divulgarea secretului adopției va fi săvârșită cu acordul numai al unuia dintre soții adoptatori, lipsind acordul celuilalt, făptuitorului i se va aplica răspunderea potrivit art.204 CP RM. Excepție de la regula consemnată mai sus o reprezintă cazul familiilor monoparentale, atunci când prin „voința adoptatorului” se are în vedere voința unicului părinte adoptator.*

Astfel, dreptul copilului de a-și cunoaște părinții biologici, proclamat de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, poate fi exercitat doar cu consimțământul adoptatorului. În această idee se înscrie și prevederea de la art.30 al Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale [3], conform căreia autoritățile competente ale unui stat contractant (inclusiv ale Republicii Moldova) asigură accesul copilului sau al reprezentantului său la informațiile pe care le dețin cu privire la originea copilului – în special la cele în legătură cu identitatea mamei și a tatălui său, precum și la datele despre trecutul medical al copilului și al familiei sale – cu îndrumări corespunzătoare, doar în măsura permisă de legea statului lor.

* Atragem atenția asupra neconcordanței terminologice dintre textul art.204 CP RM și textul Legii privind regimul juridic al adopției: în respectiva lege, persoana sau familia (soțul și soția), care a adoptat copilul în condițiile Legii privind regimul juridic al adopției, se numește „părinte adoptiv/părinți adoptivi”, nu „părinte adoptator/părinți adoptatori”.

Infrațiunea analizată este o infrațiune formală. Ea se consideră consumată din momentul în care datele sau informațiile, care conțin secretul adopției, au devenit cunoscute chiar și unei singure persoane, care nu avea dreptul să le cunoască.

Producerea unor urmări prejudiciabile (de exemplu, moartea copilului adoptat, a adoptatorului sau a părintelui biologic, vătămarea gravă sau medie a integrității corporale ori a sănătății acestor persoane), ca urmare a divulgării secretului adopției, urmează a fie calificată în baza art.149 sau 157 și 204 CP RM.

Latura subiectivă a infrațiunii de divulgare a secretului adopției se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. De cele mai multe ori, motivele acestei infrațiuni sunt: interesul material; răz-bunarea; invidia etc.

Subiectul infrațiunii specificate la art.204 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infrațiunii a atins vârsta de 16 ani. În plus, subiectul trebuie să aibă calitatea specială de persoană obligată să păstreze faptul adopției ca un secret profesional sau de serviciu. Nici o altă persoană (inclusiv unul dintre părinții adoptatori) nu poate fi subiect al infrațiunii de divulgare a secretului adopției.

În prezența unor condiții necesare, sunt obligați să păstreze faptul adopției: ca pe un secret profesional – preoții (în ce privește secretul confesiunii)*; ca pe un secret de serviciu – judecătorul**; unii participanți la procesul judiciar de încuviințare a adopției copilului (de exemplu, procurorul); reprezentantul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei; reprezentantul secției/direcției de asistență socială și de protecție a familiei sau al Direcției municipale Chișinău pentru protecția drepturilor copilului; managerul de caz (adică, specialistul din secția/direcția de asistență socială și de protecție a familiei, din Direcția municipală Chișinău pentru protecția drepturilor copilului sau din instituția socială în care este plasat copilul, responsabil de elaborarea și de implementarea planului individualizat de asistență a copilului); reprezentantul autorității tutelare; reprezentantul organului de stare civilă; reprezentantul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova; reprezentantul Consiliului Consultativ pentru Adopții Internaționale al Republicii Moldova***; persoana cu funcție de răspundere din cadrul instituției sociale în care este plasat copilul; reprezentantul unei organizații străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova etc.

Obligația de a păstra secretul adopției ca pe un secret profesional sau de serviciu rezultă din art.46 al Legii privind regimul juridic al adopției: persoanele competente cărora le este cunoscut faptul adopției sunt obligate să păstreze confidențialitatea informațiilor obținute în procesul de adopție, inclusiv în ceea ce privește datele de identificare ale adoptatorului, precum și ale părinților biologici. În caz contrar, ele poartă răspundere juridică conform legislației în vigoare. Părintele adoptiv și copilul adoptat au dreptul să obțină din partea autorității centrale (adică, a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei) extrase din Registrul de stat al adopțiilor, al căror conținut atestă faptul, data și locul nașterii, dar nu dezvăluie în mod expres adopția și nici identitatea părinților biologici ai adoptatului. Identitatea părinților biologici ai copilului adoptat poate fi dezvăluită înainte ca acesta să dobândească capacitate deplină de exercițiu numai din motive medicale, cu autorizarea instanței de judecată, la cererea oricărui dintre părinții adoptivi, a copilului adoptat, a autorității teritoriale (adică, a secției/direcției de asistență socială și de protecție a familiei sau a Direcției municipale

* În această ipoteză, nu se va aplica răspunderea pentru divulgarea tainei mărturisirii de către un deservent al cultului religios (alin.(7) art.54 din Codul contravențional).

** În conformitate cu art.23 din Codul de procedură civilă, în toate instanțele, ședințele de judecată sunt publice. Pot avea loc ședințe închise numai în scopul protejării informației ce constituie secret de stat, taină comercială ori a unei alte informații a cărei divulgare este interzisă prin lege. Instanța de judecată poate dispune judecarea pricinii în ședință secretă pentru a preveni divulgarea unor informații care se referă la aspectele intime ale vieții, care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională ori la alte circumstanțe care ar putea prejudicia interesele participanților la proces, ordinea publică sau moralitatea. Ședința poate fi declarată secretă pentru întreg proces sau numai pentru efectuarea unor anumite acte procedurale. Privitor la examinarea pricinii în ședință secretă, instanța judecătorească emite o încheiere motivată. Ședința secretă se desfășoară în prezența participanților la proces, iar în caz de necesitate la ea asistă de asemenea martorul, expertul, specialistul și interpretul. Instanța judecătorească ia măsurile de rigoare în vederea păstrării secretului de stat, tainei comerciale, informației despre viața intimă a persoanei. Participanții la proces și alte persoane care asistă la actele procesuale în cadrul cărora pot fi divulgate date ce constituie astfel de secrete sunt somați de răspunderea în cazul divulgării lor. Judecarea pricinii în ședință secretă se efectuează cu respectarea tuturor regulilor de procedură civilă. Hotărârile ședinței secrete se pronunță public. În cazul dezbaterii pricinii în ședință secretă, pot fi eliberate unor alte persoane decât părțile copii de pe încheieri, rapoarte de expertiză sau declarații ale martorilor doar cu permisiunea dată de președintele ședinței.

*** Activitatea acestui organism este reglementată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru instituirea Consiliului Consultativ pentru Adopții Internaționale și aprobarea Regulamentului de activitate al acestuia, nr.460 din 25.07.2011*.

*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.122-127.

Chișinău pentru protecția drepturilor copilului) ori a reprezentantului unei instituții medicale. După dobândirea capacității depline de exercițiu, copilul adoptat poate solicita instanței de judecată de la domiciliul său ori Curții de Apel Chișinău, în cazul în care nu are domiciliu în Republica Moldova, să-i autorizeze accesul la informațiile referitoare la identitatea părinților săi biologici, aflate în posesia autorității centrale ori a oficiilor de stare civilă. Instanța de judecată citează autoritatea teritorială de la domiciliul copilului adoptat, după caz, autoritatea centrală, precum și orice altă persoană ale cărei cunoștințe profesionale pot fi utile în soluționarea cererii, și acceptă spre soluționare cererea dacă, potrivit probelor existente, constată că accesul la informațiile solicitate nu este dăunător integrității psihice și echilibrului emoțional al solicitantului și dacă adoptatul în cauză a beneficiat de consiliere din partea autorităților competente în domeniul adopției. Se interzice eliberarea fără acordul adoptatorului sau al autorității teritoriale a extraselor din registrele de stare civilă ori a copiilor de pe acestea, din care rezultă că părinții adoptivi nu sunt părinții biologici ai copilului adoptat.

Infracțiunile de abuz al părinților și altor persoane la adopția copiilor. În art.205 CP RM, sub aceeași denumire marginală de abuz al părinților și altor persoane la adopția copiilor se reunesc trei variante-tip de infracțiuni și o variantă agravată de infracțiune.

În acord cu alin.(1) art.205 CP RM, prima variantă-tip a abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor constă în primirea de către părinte, tutore (curator) sau alt reprezentant legal al copilului, de către altă persoană a unei recompense sub orice formă pentru consimțământul la adopție sau în alte scopuri legate de adopție.

Potrivit alin.(2) art.205 CP RM, cea de-a doua variantă-tip a abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor se exprimă în intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil în scop de profit, beneficiu material sau alt beneficiu.

Conform alin.(3) art.205 CP RM, cea de-a treia variantă-tip a abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor constă în exercitarea sub orice formă a constrângerii asupra părintelui, tutorelui (curatorului) copilului în scopul obținerii consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie sau casă de copii de tip familial.

La alin.(4) art.205 CP RM, varianta agravată a abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor, atașabilă tuturor celor trei variante-tip menționate mai sus, presupune comiterea abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor:

- în privința a doi sau mai mulți copii (lit.b));
- de o persoană cu funcție de demnitate publică (lit.c));
- de două sau mai multe persoane (lit.d));
- de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală (lit.e)).

În conformitate cu lit.d) art.21 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, statele-părți, care acceptă și/sau autorizează adopția, se vor asigura că interesul superior al copilului este rațiunea primordială în materie și vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura ca, în cazul adopției în străinătate, încredințarea copilului să nu se traducă printr-un profit material nedatorat persoanelor responsabile de acesta.

De asemenea, potrivit art.4 al Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, adopțiile nu pot avea loc decât dacă autoritățile competente ale statului de origine s-au asigurat, inclusiv, de faptul că consimțămintele nu au fost obținute prin contraplată sau contraprestație de orice fel.

Dezvoltând aceste prevederi, art.56 și 57 ale Legii privind regimul juridic al adopției stabilesc că autoritățile competente în domeniul adopției iau toate măsurile ce se impun în vederea prevenirii unor câștiguri ilegale – financiare sau de orice altă natură – ce ar putea fi obținute în procesul adopției, precum și în vederea reprimării oricăror acțiuni ce contravin obiectivelor Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale și legislației naționale în domeniul adopției. Este interzisă oferirea de către adoptator, în nume propriu sau prin persoane interpușe, în mod direct sau indirect, a oricăror foloase materiale ilegale autorităților competente în domeniul adopției sau funcționarilor din cadrul instituțiilor publice implicați în procesul de adopție. Primirea sau oferirea unor asemenea foloase atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute de legislație. În cazul în care se constată nerespectarea condițiilor prevăzute de Legea privind regimul juridic al adopției, autoritatea centrală sau procuratura solicită instanței de judecată anularea acreditării organizației străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova și suspendarea activității ei. Fapta părintelui, a tutorelui sau a curatorului de a pretinde ori de a primi, pentru sine sau pentru

altul, bani ori alte foloase materiale în scopul adopției copilului, precum și constrângerea în orice formă a acestora de a consimți la adopție se pedepsesc penal. Sunt supuse răspunderii penale și faptele persoanei care, fără drept, intermediază sau înlesnește adoptarea unui copil în scopul obținerii unui beneficiu material sau de altă natură.

Tocmai în vederea implementării acestor prevederi și a altor prevederi similare, legiuitorul a ținut să stabilească bariere juridico-penale în calea comerțului cu copiii, care este camuflat sub forma adopției internaționale sau naționale a acestor copii, precum și a altor abuzuri legate de adopție. Mai ales în condițiile de sărăcie accentuată, în care trăiesc mulți dintre părinți, este foarte accesibilă exploatarea vulnerabilității acestora. Dar, perceperea copilului adoptat în calitate de marfă (indiferent de noblețea scopurilor care se doresc a fi atinse) compromite din start întregul proces al adopției și îi descalifică pe potențialii adoptatori în ce privește calitățile lor de părinți pentru copilul respectiv.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.205 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la acordarea dezinteresată a consimțământului pentru adopția copilului.

Această infracțiune are *obiect material* atunci când recompensa pentru consimțământul la adopție sau în alte scopuri legate de adopție are o natură corporală.

În general, prin „recompensă sub orice formă” se înțelege: ofertele, banii, titlurile de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, serviciile, privilegiile sau avantajele ce nu i se cuvin făptuitorului.

Recompensa sub orice formă trebuie să fie necuvenită (nedatorată) făptuitorului, adică acesta să nu fie îndreptățit a le primi în baza unui temei legal. Totodată, recompensa sub orice formă este primită, de către făptuitor, cu titlu de contraechivalent al conduitei pe care se angajează să o aibă, adică pentru darea consimțământului la adopție sau în alte scopuri legate de adopție. La calificare, nu contează mărimea recompensei respective, la fel și forma acesteia. Astfel de împrejurări pot fi luate în considerație la individualizarea pedepsei pentru infracțiunea specificată la alin.(1) art.205 CP RM.

Victimă a infracțiunii în cauză este copilul care se preconizează a fi adoptat.

Latura obiectivă a infracțiunii examinate se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de primire a unei recompense sub orice formă.

Prin „primire” se înțelege luarea în posesie a unui obiect, care se înmânează sau se dăruiește, ori încasarea unei sume de bani.

În cazul primirii unei recompense sub orice formă, inițiativa comiterii infracțiunii aparține celui care dă recompensa: pentru a primi ceva, trebuie mai întâi să dai ceva. Darea recompensei sub orice formă trebuie calificată ca instigare la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM.

La calificare nu contează când a fost primită recompensa sub orice formă: până la sau concomitent cu darea consimțământului la adopție sau cu săvârșirea altor fapte legate de adopție. Dacă recompensa respectivă a fost primită, sub orice formă, după darea consimțământului la adopție sau după săvârșirea altor fapte legate de adopție, fără să fi existat vreo solicitare prealabilă – în adresa părinților, a tutorei (curatorului), a altui ocrotitor legal al copilului, ori a altei persoane – fapta nu poate fi calificată conform alin.(1) art.205 CP RM. În această situație, primirea recompensei se face în calitate de acceptare a mulțumirii adoptatorului, nu pentru faptul de acordare de către acesta a consimțământului la adopție sau în alte scopuri legate de adopție.

Nu are relevanță dacă făptuitorul primește recompensa sub orice formă în mod direct, adică el însuși, sau indirect, adică prin intermediul unui mijlocitor. Mijlocitorul acționează în numele făptuitorului și cu intenția de a-l ajuta, având calitatea de complice la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM. Dacă mijlocitorul acționează în numele potențialului adoptator, cu intenția de a-l ajuta, el va avea calitatea de complice la instigare la infracțiunea examinată.

Precizăm că intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil în scop de profit, beneficiu material sau alt beneficiu atrage răspunderea în baza alin.(2) art.205 CP RM. Rezultă că doar în lipsa unui asemenea scop intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil poate reprezenta fie complicitate la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM, fie complicitate la instigare la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul primirii în întregime a recompensei sub orice formă. Dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, acesta primește numai o parte din recompensă sub orice formă, cele săvârșite vor constitui tentativă la infracțiunea specificată la alin.(1) art.205 CP RM.

Latura subiectivă a infracțiunii examinate se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii pot fi diferite, dar, de cele mai dese ori, ele se manifestă prin interesul material. Scopul infracțiunii este nu unul oarecare, dar unul special: scopul exprimării consimțământului la adopție sau un alt scop legat de adopție.

În lipsa unei specificări a legiuitorului, trebuie să recunoaștem că scopul exprimării consimțământului la adopție se referă fie la o adopție internațională, fie la o adopție națională. Adopția nu poate fi încuviințată în lipsa consimțământului liber exprimat în formele legale cerute, care a fost dat sau constatat în scris.

În ce privește noțiunea „alt scop legat de adopție”, se are în vedere, de exemplu, scopul cedării dreptului prioritar de adopție, care rezultă din dispoziția alin.(8) art.12 al Legii privind regimul juridic al adopției: „Tutorele sau curatorul, părintele educator din casa de copii de tip familial, asistentul parental profesionist au dreptul prioritar de a adopta copilul pe care îl au în îngrijire sau în plasament, cu excepția cazurilor în care el este adoptat de rudele sale de până la gradul IV inclusiv. Dacă persoana specificată este în același timp și rudă a copilului de până la gradul IV, dreptul prioritar de a-l adopta i se păstrează”.

De asemenea, noțiunea „alt scop legat de adopție” poate avea conținutul care decurge din: alin.(3) art.32 al Legii privind regimul juridic al adopției: „Adopția copiilor cetățeni străini cu domiciliul în Republica Moldova are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova și cu acordul autorității centrale în domeniul adopției din statul al cărui cetățean este copilul (sublinierea ne aparține – *n.a.*)”; alin. (2) și (3) art.37 al Legii privind regimul juridic al adopției: „După obținerea acordului din partea adoptatorului, autoritatea centrală din Republica Moldova solicită autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor să se expună asupra eventualei adopții. În baza acordului autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor privind continuarea procedurii de adopție a copilului (sublinierea ne aparține – *n.a.*), autoritatea centrală din Republica Moldova adresează autorității teritoriale de la domiciliul copilului un demers pentru a continua procedura de potrivire a adoptatorului” etc.

Pentru calificarea faptei în baza alin.(1) art.205 CP RM, nu este indispensabil ca scopul infracțiunii în cauză să se realizeze.

Subiectul infracțiunii analizate este persoana fizică responsabilă care, în momentul săvârșirii infracțiunii, a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, calitatea specială a subiectului reclamă ca acesta să facă parte din una dintre următoarele categorii: a) părinte; b) tutore (curator); c) alt ocrotitor legal al copilului; d) altă persoană.

Prin „alt ocrotitor legal al copilului” se are în vedere: părintele educator dintr-o casă de copii de tip familial; asistentul parental profesionist etc.

Prin „altă persoană” trebuie de înțeles orice altă persoană (cu excepția ocrotitorului legal al copilului) care își poate exprima consimțământul într-un scop legat de adopție (de exemplu, reprezentantul autorității centrale în domeniul adopției din statul al cărui cetățean este copilul, atunci când acesta își exprimă acordul legat de adopția copiilor cetățeni străini cu domiciliul în Republica Moldova; reprezentantul autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor, atunci când acesta își exprimă acordul privind continuarea procedurii de adopție a copilului în vederea potrivirii adoptatorului etc.). Prin „altă persoană” nu se are în vedere copilul adoptat, deoarece calitatea de victimă este incompatibilă cu cea de subiect.

Nu este exclus ca subiectul să fie o persoană cu funcție de răspundere (fără a fi o persoană cu înaltă funcție de răspundere).^{*} Lipsa sau prezența unei asemenea calități poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

În altă ordine de idei, vom efectua analiza infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.205 CP RM.

Obiectul juridic special al infracțiunii examinate îl formează relațiile sociale cu privire la realizarea dezințersată a activității de intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil.

Această infracțiune are *obiect material* atunci când recompensa pentru intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil are o natură corporală.

Victimă a infracțiunii specificate la alin.(2) art.205 CP RM este copilul care se preconizează a fi adoptat.

Latura obiectivă a infracțiunii analizate se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil.

Intermedierea presupune mijlocirea încheierii unei tranzacții între două părți: una care dorește să adopte un copil și cealaltă care este îndrituită să-și exprime acordul în vederea adopției unui copil. Facilitarea reprezintă

^{*} Săvârșirea infracțiunii de abuz al părinților și altor persoane la adopția copiilor de către o persoană cu înaltă funcție de răspundere este sancționată conform lit.c) alin.(4) art.205 CP RM.

orice altă înlesnire a încheierii unei asemenea tranzacții. Încurajarea constituie sprijinirea, stimularea de altă natură a încheierii unei asemenea tranzacții.

Săvârșirea faptei de intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil presupune nesocotirea interdicției, prevăzute la art.57 al Legii privind regimul juridic al adopției, conform căreia sunt supuse răspunderii penale faptele persoanei care, fără drept, intermediază sau înlesnește adoptarea unui copil în scopul obținerii unui beneficiu material sau de altă natură.

Cazurile în care se permite intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil sunt prevăzute de Legea privind regimul juridic al adopției:

✓ adoptatorii cu domiciliul în străinătate, inclusiv cetățeni ai Republicii Moldova cu domiciliul în străinătate, care doresc să adopte un copil domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova depun cerere de adopție internațională la autoritatea centrală din Republica Moldova prin intermediul autorității centrale în domeniul adopției din statul primitor (alin.(1) art.34);

✓ persoanele indicate la alin.(1) art.34 al Legii privind regimul juridic al adopției, pot depune cerere de adopție internațională și prin intermediul unei organizații străine din statul primitor, acreditată și înregistrată în condițiile art.9 al respectivei legi* (alin.(2) art.34);

✓ după primirea acordului de continuare a procedurii de adopție din partea autorității centrale din Republica Moldova, adoptatorul depune, direct sau prin intermediul organizației străine acreditate în domeniul adopției, la Curtea de Apel de la domiciliul copilului o cerere prin care solicită încuviințarea adopției internaționale (alin.(1) art.38) etc.

În alte cazuri, când nu există un suport normativ al intermedierei sau înlesnirii adopției unui copil, astfel de activități se vor considera efectuate fără drept. Deci, va apărea temeiul aplicării răspunderii în baza alin.(2) art.205 CP RM.

Pentru calificarea faptei conform alin.(2) art.205 CP RM nu are importanță dacă făptuitorul acționează în numele potențialului adoptator, al părinților copilului care se adoptă, al tutorelui (curatorului) acestuia, al unui alt ocrotitor legal al copilului care se adoptă sau al oricărei alte persoane. Asemenea împrejurări pot fi avute în vedere la individualizarea pedepsei.

Întrucât intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil este un caz special de complicitate „calificată”, asimilat faptei autorului infracțiunii, aplicarea răspunderii în baza alin.(2) art.205 CP RM exclude referirea la alin.(5) art.42 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la alin.(2) art.205 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul intermedierei, facilitării sau încurajării adopției unui copil.

Latura subiectivă a infracțiunii examinate se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii pot fi diferite, dar, de cele mai dese ori, ele se manifestă prin interesul material. Scopul infracțiunii este un scop special, și anume: scopul de profit, beneficiu material sau alt beneficiu. În lipsa unui asemenea scop, intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil poate reprezenta fie complicitate la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM, fie complicitate la instigare la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.205 CP RM.

Pentru calificarea faptei în conformitate cu alin.(2) art.205 CP RM nu are importanță nici dacă făptuitorul a obținut profitul, beneficiul material sau alt beneficiu, nici momentul obținerii de către făptuitor a profitului, beneficiului material sau a unui alt beneficiu. Ca oricare alt scop al infracțiunii, acesta depășește limitele laturii obiective. Deci, realizarea sau nerealizarea lui nu poate avea vreun impact asupra consumării infracțiunii specificate la alin.(2) art.205 CP RM.

* Conform art.9 al Legii privind regimul juridic al adopției, organizațiile străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova sunt organizații nonprofit, constituite legal în statul primitor, care întrunesc următoarele condiții: a) sunt acreditate de autoritatea centrală în domeniul adopției din statul primitor care este parte a Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale sau care a încheiat acord bilateral cu Republica Moldova; b) sunt acreditate de autoritatea centrală din Republica Moldova și, ulterior, înregistrate ca persoane juridice la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, potrivit legislației. Procedura de acreditare, modul de funcționare a organizațiilor străine, menționate la alin.(1) art.9 al Legii privind regimul juridic al adopției, lista serviciilor și activităților pe care le pot desfășura în domeniul adopției internaționale se aprobă de Guvern.

În acest sens, menționăm Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de acreditare și modul de funcționare a organizațiilor străine cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova și a listei serviciilor și activităților pe care le pot desfășura în domeniul adopției internaționale, nr.550 din 22.07.2011*.

*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.122-127.

Subiectul infracțiunii analizate este persoana fizică responsabilă care, la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani.

Nu este exclus ca subiectul să fie o persoană cu funcție de răspundere (fără a fi o persoană cu înaltă funcție de răspundere). Lipsa sau prezența unei asemenea calități poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

De asemenea, subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.205 CP RM poate fi persoana juridică (cu excepția autorității publice). Printre altele, se are în vedere organizația străină cu atribuții în domeniul adopției internaționale în Republica Moldova.

În alt context, va fi supusă analizei infracțiunea prevăzută la alin.(3) art.205 CP RM.

Obiectul juridic special al infracțiunii în cauză îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea corporală, sănătatea sau libertatea psihică a persoanei, care sunt apărate împotriva faptei de exercitare sub orice formă a constrângerii asupra părintelui, tutorelui (curatorului) copilului în scopul obținerii consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie sau casă de copii de tip familial.

Această infracțiune are *obiect material* atunci când presupune o influențare nemijlocită infracțională asupra corpului victimei.

Victimă a infracțiunii specificate la alin.(3) art.205 CP RM este părintele, tutorele (curatorul) copilului care se preconizează a fi adoptat. Nici adoptatorul, nici copilul adoptabil care a atins vârsta de 10 ani nu pot fi victime ale infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM.

Latura obiectivă a infracțiunii examinate se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de exercitare sub orice formă a constrângerii.

În contextul infracțiunii analizate, termenul „constrângere” semnifică influențarea asupra victimei pe calea aplicării violenței sau amenințării cu aplicarea ei; profitării de dependența materială, de serviciu sau de altă natură a victimei; amenințării cu răspândirea unor știri defăimătoare despre victimă; amenințării cu deteriorarea ori distrugerea bunurilor victimei etc.

Ideea obținerii (exprimării) consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie sau casă de copii de tip familial poate să emane de la făptuitor sau de la victimă. Oricum, în oricare din aceste ipoteze, victima, constrânsă fiind, nu are libertatea de a cântări argumentele și motivele pe care i le servește făptuitorul și de a decide liber dacă trebuie sau nu să-și exprime consimțământul pentru adopție sau să prezinte date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie sau casă de copii de tip familial.

Nu poate alcătui conținutul noțiunii „constrângere” influențarea asupra victimei prin rugăminți, prin oferirea unor sume de bani sau a diverselor avantaje ori profituri, prin îndemnuri, amăgiri etc. De asemenea, profitarea de dependența materială a victimei constituie constrângere doar în acele cazuri când făptuitorul amenință cu lezarea intereselor victimei, însă nu-i promite privilegii sau favoruri. Este inadmisibil a raporta la constrângere cazurile de promitere a unor foloase patrimoniale. În toate aceste situații, victima își poate dirija în mod liber voința, alegând sau nu calea de procurare a mijloacelor de existență care îi este propusă. Într-o astfel de situație, lipsind o presiune asupra persoanei, nu putem atesta o constrângere.

În contextul infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM, constrângerea săvârșită pe calea aplicării violenței poate atinge intensitatea maximă de vătămare intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății. Dacă constrângerea săvârșită pe calea aplicării violenței s-a exprimat în vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, cele comise trebuie calificate numai conform art.151 CP RM. Dacă constrângerea săvârșită pe calea aplicării violenței s-a exprimat în omorul intenționat, cele comise trebuie calificate numai conform art.145 CP RM.

În contextul infracțiunii specificate la alin.(3) art.205 CP RM, constrângerea, săvârșită pe calea amenințării cu aplicarea violenței, presupune efectuarea unui act de natură să inspire victimei temere că aceasta va fi supusă violenței de orice intensitate, act care pune victima în situația de a nu mai avea resursele psihice necesare pentru a rezista constrângerii. Dacă o asemenea constrângere s-a exprimat în amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, atunci, reieșind din prevederile art.118 CP RM, fapta se califică numai potrivit alin.(3) art.205 CP RM. Nu va fi necesară calificarea suplimentară în baza art.155 CP RM.

Infracțiunea examinată este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul exercitării constrângerii, indiferent dacă această constrângere și-a atins sau nu efectul.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivul infracțiunii se exprimă în: interpretarea neadecvată a interesului copilului; năzuința de a adopta un copil; interesul material etc.

Scopul infracțiunii este nu unul oarecare, dar unul special: scopul obținerii consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială,^{*} într-o familie^{**} sau casă de copii de tip familial.^{***} În vederea percepției conținutului acestui scop special, se vor avea în vedere prevederile art.23 al Legii privind regimul juridic al adopției: pentru încuviințarea adopției este necesar, printre altele, consimțământul părinților biologici sau, după caz, al tutorelui sau al curatorului copilului ai cărui părinți sunt decedați, nu sunt cunoscuți, sunt declarați, în condițiile legii, dispăruți fără urmă sau incapabili. Consimțământul acestor persoane este exprimat în scris, în mod liber și necondiționat, autentificat conform prevederilor legislației sau confirmat de autoritatea teritorială din raza domiciliului lor.

Pentru calificarea faptei în baza alin.(3) art.205 CP RM nu este obligatoriu ca scopul infracțiunii în cauză să se realizeze.

Subiectul infracțiunii analizate este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. Nu se exclude ca subiectul să fie o persoană cu funcție de răspundere (fără a fi o persoană cu înaltă funcție de răspundere). Lipsa sau prezența unei asemenea calități poate fi luată în considerație la individualizarea pedepsei.

De asemenea, o persoană juridică (cu excepția autorității publice) poate fi subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM.

După cum am menționat mai sus, la alin.(4) art.205 CP RM, varianta agravată a abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor, atașabilă tuturor celor trei variante-tip menționate mai sus, presupune comiterea abuzului părinților și altor persoane la adopția copiilor:

- în privința a doi sau mai mulți copii (lit.b));
- de o persoană cu funcție de demnitate publică (lit.c));
- de două sau mai multe persoane (lit.d));
- de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală (lit.e)).

Cât privește circumstanța agravantă consemnată la lit.b) alin.(4) art.205 CP RM, pentru aplicarea acesteia este necesar să fie întrunite următoarele două condiții:

1) să existe o pluralitate de victime;

2) făptuitorul să manifeste o intenție unică (dublă de un scop unic) de a comite infracțiunea în privința a doi sau mai mulți copii.

Referitor la circumstanța agravantă specificată la lit.c) alin.(4) art.205 CP RM, menționăm că, potrivit alin.(3) art.123 CP RM, prin „persoană cu funcție de demnitate publică” se înțelege: persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova sau care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, în condițiile legii; consilierul local; deputatul în Adunarea Populară a Găgăuziei; persoana careia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale.

În legătură cu circumstanța agravantă consemnată la lit.d) alin.(4) art.205 CP RM, este cazul de menționat că aceasta se atestă în următoarele trei ipoteze:

a) săvârșirea infracțiunii de doi sau mai mulți coautori;

b) săvârșirea infracțiunii de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane, care nu întrunesc aceste semne (de exemplu, nu au atins vârsta răspunderii penale, sunt iresponsabile etc.);

* Se are în vedere instituția a cărei activitate este reglementată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copiilor din instituțiile de tip rezidențial, nr.432 din 20.04.2007*.

*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.6.

** Conform alin.(1) art.115 din Codul familiei, autoritatea tutelară asigură menținerea sau reintegrarea copilului rămas fără ocrotire părintească: a) în familia biologică – familie în care s-a născut; b) în familia extinsă – rudele lui de până la gradul IV inclusiv (în cazul când nu este posibil plasamentul în familia biologică).

*** Activitatea caselor de copii de tip familial este reglementată de Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Standardelor minime de calitate pentru casele de copii de tip familial, nr.812 din 02.07.2003*.

*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.149.

c) săvârșirea infracțiunii de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane, care nu întrunește aceste semne (de exemplu, nu a atins vârsta răspunderii penale, este iresponsabilă etc.).

În fine, vom menționa că aplicarea circumstanței agravante specificate la lit.e) alin.(4) art.205 CP RM exclude aplicarea lit.c) alin.(1) art.77 CP RM. Conform ultimei prevederi, săvârșirea infracțiunii prin orice formă de participare este o circumstanță agravantă care se ia în considerație la stabilirea pedepsei. Conform art.43 CP RM, sunt forme de participare atât grupul criminal organizat, cât și organizația criminală.

După cum rezultă din art.46 CP RM, trăsăturile grupului criminal organizat sunt:

- 1) să fie alcătuit din două sau mai multe persoane;
- 2) să constituie o reuniune stabilă;
- 3) să fie organizat în prealabil;
- 4) să aibă scopul comiterii unei sau mai multor infracțiuni.

Pornind de la definiția noțiunii „organizație criminală” dată în alin.(1) art.47 CP RM, putem deosebi următoarele condiții esențiale pe care trebuie să le îndeplinească această formă a participării:

- 1) organizația criminală reprezintă o reuniune de grupuri criminale organizate;
- 2) consolidarea grupurilor criminale într-o comunitate stabilă;
- 3) divizarea activității organizației între membrii organizației și structurile ei;
- 4) scopul organizației criminale este de a influența activitatea economică și de altă natură a persoanelor fizice și juridice sau de a o controla, în alte forme, în vederea obținerii de avantaje și a realizării de interese economice, financiare sau politice.

În finalul acestei investigații, formulăm următoarele **concluzii**:

- 1) obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.204 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea secretului adopției;
- 2) obiectul imaterial al infracțiunii date îl reprezintă informațiile care conțin secretul adopției;
- 3) victimă a divulgării secretului adopției poate fi, după caz, copilul adoptat, părinții adoptatori sau unul dintre părinții adoptatori, părinții biologici sau unul dintre părinții biologici;
- 4) latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.204 CP RM se exprimă în fapta prejudiciabilă, care se concretizează în acțiunea de divulgare a secretului adopției;
- 5) latura subiectivă a infracțiunii de divulgare a secretului adopției se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele acestei infracțiuni, de cele mai multe ori, sunt: interesul material; răzbunarea; invidia etc.;
- 6) subiectul infracțiunii specificate la art.204 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. În plus, subiectul trebuie să aibă calitatea specială de persoană obligată să păstreze faptul adopției ca un secret profesional sau de serviciu;
- 7) obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.205 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la acordarea dezinteresată a consimțământului pentru adopția copilului;
- 8) această infracțiune are obiect material atunci când recompensa pentru consimțământul la adopție sau în alte scopuri legate de adopție are o natură corporală;
- 9) victimă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.205 CP RM este copilul care se preconizează a fi adoptat;
- 10) latura obiectivă a acestei infracțiuni se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de primire a unei recompense sub orice formă;
- 11) latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.205 CP RM se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii pot fi diferite, dar, de cele mai dese ori, ele se manifestă prin interesul material. Scopul infracțiunii este nu unul oarecare, dar unul special: scopul exprimării consimțământului la adopție sau un alt scop legat de adopție;
- 12) subiectul acestei infracțiuni: este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, calitatea specială a subiectului reclamă ca acesta să facă parte din una dintre următoarele categorii: a) părinte; b) tutore (curator); c) alt ocrotitor legal al copilului; d) altă persoană;
- 13) obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.205 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la realizarea dezinteresată a activității de intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil;

- 14) această infracțiune are obiect material atunci când recompensa pentru intermedierea, facilitarea sau încurajarea adopției unui copil are o natură corporală;
- 15) victimă a infracțiunii specificate la alin.(2) art.205 CP RM este copilul care se preconizează a fi adoptat;
- 16) latura obiectivă a acestei infracțiuni se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de intermediere, facilitare sau încurajare a adopției unui copil;
- 17) latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.205 CP RM se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii pot fi diferite, dar, de cele mai dese ori, ele se manifestă prin interesul material. Scopul infracțiunii este un scop special, și anume: scopul de profit, beneficiu material sau alt beneficiu;
- 18) subiectul acestei infracțiuni este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, o persoană juridică (cu excepția autorității publice) poate fi subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.205 CP RM;
- 19) obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea corporală, sănătatea sau libertatea psihică a persoanei, care sunt apărute împotriva faptei de exercitare sub orice formă a constrângerii asupra părintelui, tutorei (curatorului) copilului în scopul obținerii consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie sau casă de copii de tip familial;
- 20) această infracțiune are obiect material atunci când presupune o influențare nemijlocită infracțională asupra corpului victimei;
- 21) victimă a infracțiunii specificate la alin.(3) art.205 CP RM este părintele, tutorele (curatorul) copilului care se preconizează a fi adoptat;
- 22) latura obiectivă a infracțiunii date se exprimă în fapta prejudiciabilă care se manifestă prin acțiunea de exercitare sub orice formă a constrângerii;
- 23) latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM se exprimă, în primul rând, în vinovăție sub formă de intenție directă. Motivul infracțiunii se exprimă în: interpretarea neadecvată a interesului copilului; năzuința de a adopta un copil; interesul material etc. Scopul infracțiunii este nu unul oarecare, dar unul special: scopul obținerii consimțământului pentru adopție sau prezentării de date neveridice pentru încuviințarea adopției, instituirea tutelei (curatelei), plasamentul copilului într-o instituție rezidențială, într-o familie^{**} sau casă de copii de tip familial;^{***}
- 24) subiectul acestei infracțiuni este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, o persoană juridică (cu excepția autorității publice) poate fi subiect al infracțiunii prevăzute la alin.(3) art.205 CP RM.

Referințe:

1. Strategia de informare și comunicare a Avocatului copilului și a Serviciului pentru protecția drepturilor copilului // <http://www.ombudsman.md/md/osac/>
2. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.131-134.
3. Tratatul internațional la care Republica Moldova este parte. Vol.15. - Chișinău: Moldpres, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, p.81-95.

Prezentat la 24.04.2012

* Se are în vedere instituția a cărei activitate este reglementată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Standardelor minime de calitate privind îngrijirea, educarea și socializarea copiilor din instituțiile de tip rezidențial, nr.432 din 20.04.2007*.

* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.6.

** Conform alin.(1) art.115 din Codul familiei, autoritatea tutelară asigură menținerea sau reintegrarea copilului rămas fără ocrotire părintească: a) în familia biologică – familie în care s-a născut; b) în familia extinsă – rudele lui de până la gradul IV inclusiv (în cazul când nu este posibil plasamentul în familia biologică).

*** Activitatea caselor de copii de tip familial este reglementată de Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Standardelor minime de calitate pentru casele de copii de tip familial, nr.812 din 02.07.2003*.

* Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.149.